

PEDERSÖRE

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys utvärdering av tillsynen 2025

Godkänd i Miljöhälsovårdsnämnden 19.2.2026

§ 13

1. Bedömning av tillsynens effektivitet samt bedömning av tillgång på veterinärtjänster

Målet med miljöhälsovårdens arbete är att ur olika synvinklar främja och trygga en hälsosam livsmiljö för invånare och djur. För att säkerställa en högklassig tillsyn över miljö- och hälsoskyddet krävs att:

- tillsynen är planmässig
- tillsynen tilldelas tillräckliga resurser
- tillsynen är rätt inriktad och effektiv
- verksamhetsidkare behandlas på ett jämlikt och rättvist sätt.

Tillsynsplanen uppdaterades inför åren 2025 - 2028 och godkändes i Miljöhälsovårdsnämnden 4.12.2024 § 48.

1.1 Tillgång på personal

Inför år 2025 budgeterades det med ett till klinikbiträde till veterinärvården. Årsverkerna förverkligades enligt följande:

	Budgeterade årsverken 2025	Förverkligade årsverken 2025
Administration		
Chef för miljöhälsovården	1	1
Avdelningssekreterare	1	0,93
Hälsoinspektionen		
Hygienikerveterinär	1	1
Hälsoinspektör – livsmedels- och tobakstillsyn (inklusive 0,4 kvalitets- och beredskapsarbete)	4	3,39
Hälsoinspektör - hälsoskyddstillsyn	3	2,96
Provtagare av hushålls- och badvatten	0,5	0,44
Veterinärvård		
Praktiserande veterinär	4	4,45 (inkl. Semestervik.)
Tillsynsveterinär	3	1,3
Klinikbiträde	2	1,78
Totalt	19,5	17,23

I de förverkligade årsverkerna finns inte hållen semester borträknat, men övrig frånvaro har räknats bort. Sammanlagt finns ett underskott på 1,77 årsverken. Ett årsverke som tillsynsveterinär har varit helt obesatt, tjänsten är tidsbunden och det finns inget behov av tjänsten i fortsättningen. Man kan konstatera att personalsituationen som helhet har varit tillfredsställande under året.

1.2 Tillsynsavgifter och taxa

Miljöhälsovårdens taxa kontrolleras årligen så att de avgifter som tas ut motsvarar de verkliga kostnaderna med undantag av årsavgifterna. Under år 2025 har hälsoinspektionen via års-, tillsyns- och handläggnings/beslutsavgifter fått in sammanlagt 250 785,08 €. Intäkterna fördelas enligt följande och intäkterna från år 2024 inom parentes:

- årsavgifter enligt tobaks-, hälsoskydds- och livsmedelslagen 101 913 € (98 915 €)

- inspektions- och provtagningsavgifter 130 778,50 € (79 359 €)
- handläggnings- och beslutsavgifter 17 369 € (7 824 €).

Detta betyder att hälsoinspektionens kostnaders täckningsgrad är 44 %. Ifall delar av administrationens kostnader räknas med (80 %), är täckningsgraden 35 %.

Inom veterinärvården infördes inför år 2025 olika nivåer på klinikavgifterna (5 – 10 – 15 € + moms per besök). År 2025 har det inkommit 20 895,26 € i klinikavgifter. Dessutom finns det ett avgiftsbelagt journummer. Intäkterna från det avgiftsbelagda journumret fördelas lika mellan Miljöhälsan Kallan och Mellersta Österbottens miljöhälsovård. Totalt gav journumret en intäkt på 11 501,57 €, varav hälften tillfaller Mellersta Österbottens miljöhälsovård.

1.3 Kontinuerlig utveckling

Det finns tre viktiga styrdokument för vår verksamhet: strategin, verksamhetsplanen och tillsynsplanen. Samtliga styrdokument har direkta kopplingar till varandra. Målsättningarna som finns uppsatta grundar sig på den nationella tillsynsplanen för miljöhälsovården 2025 - 2028, kund-/invånarenkäten från år 2023 samt strategiska och lagstadgade krav.

Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys har uppgjort tillsynsplanen för hela programperioden 2025 - 2028 för hela miljöhälsovården inklusive veterinärvård. Planen uppdateras/kompletteras under programperioden endast vid behov. Det har visat sig att årliga uppdateringar tar mycket tid i anspråk och den verkliga nyttan av detta arbete kan ifrågasättas. Uppgifter som man kan behöva uppdatera finns i planens bilagor. Tiden vi frigör då endast nödvändiga bilagor uppdateras, används t.ex. för planenlig tillsyn.

Målsättningarna finns i verksamhetsplanen, till varje mål har specifika åtgärder kopplats. Resultatuppföljning sker kvartalsvis via kvartalsrapporteringen och den har även delgetts Miljöhälsovårdsnämnden. En sammanställning av mål, åtgärder och resultat för år 2025 finns i Bilaga 1. Kvartalsrapporternas resultat har också diskuterats inom teamen.

Av de målsättningar som finns uppsatta i verksamhetsplanen har det arbetats med alla förutom två målsättningar. Den ena har med synlighet och informering om verksamheten till ungdomar och den andra har med introduktion av personal att göra. Tidsbrist har gjort att dessa två bortprioriterades. Under året har det systematiska kvalitetsarbetet kommit bra igång. Samarbetspalavrar med närliggande enheter har fortsatt, men kunde utvecklas och även omfatta hälsoskyddet. För livsmedelstillsynen i Österbotten sker palavrar med andra tillsynsenheter enligt ett rullande schema. Arbetet med den avdelningsspecifika beredskapsplanen påbörjades under året, men hann inte fås helt klar.

1.6 Tillgången på veterinärtjänster

Under år 2025 har tillgången på de grundläggande veterinärtjänsterna inom vårt område varit bra både under dag- och jourtid. Veterinärerna klarar av att dagtid ge grundläggande veterinärvård inom de tidsramar som finns, icke-akut vård enligt tidsbeställning inom en vecka och operationer av friska djur inom tre veckor. Samtliga veterinärer har telefontid kl. 08 - 09 under vardagar och ger då veterinärrådgivning per telefon.

Den jourring, där de praktiserande veterinärerna ingår tillsammans med veterinärerna ifrån Mellersta Österbottens Miljöhälsovård, är uppgjord så, att möjlighet till hjälp, jourtid kan fås inom tre timmar. Denna jourring har redan under många års tid fungerat väl och med sex veterinärer i jourringen blir det för båda tillsynsenheterna lättare att tillgodose veterinärernas veckovila. Det finns ett centraliserat avgiftsbelagt journummer för området.

1.7 Tillsynens genomslagskraft

På många områden lyckades vi under år 2025 uppnå våra målsättningar. De prioriteringar vi gjorde inför år 2025 har också gett resultat. Vi har kunnat höja antalet planerade inspektioner och därmed även förverkligandegraden. Vi gjorde gemensamma prioriteringar och påbörjade en mer aktiv uppföljning av resultaten via delårsrapporterna. Det har även informerats utåt på basen av tillsynsresultat. Vi har kunnat agera på de störningssituationer som har förekommit.

Vi har genom olika informeringssätt försökt att närma oss verksamhetsidkarna (informationsblad, möten osv.) för att informera om krav och resultat från tillsynen. Vi vill försöka skapa nya kanaler för dialog med verksamhetsidkare / invånare och kommer att fortsätta söka efter samarbetsmönster.

Vi använder oss ännu inte av Vatiprogrammets planering och utvärdering av tillsynen bl.a. för att antalet verksamhetstyper är fler än antalet verksamhetsplatser. Vi upplever att Vati-programmet inte stöder oss i planeringen på det sätt vi skulle önska. Vi bestämde oss även för att inte använda oss av NOS för planeringen av vattenprovtagningen, eftersom systemet inte är tillräckligt flexibelt.

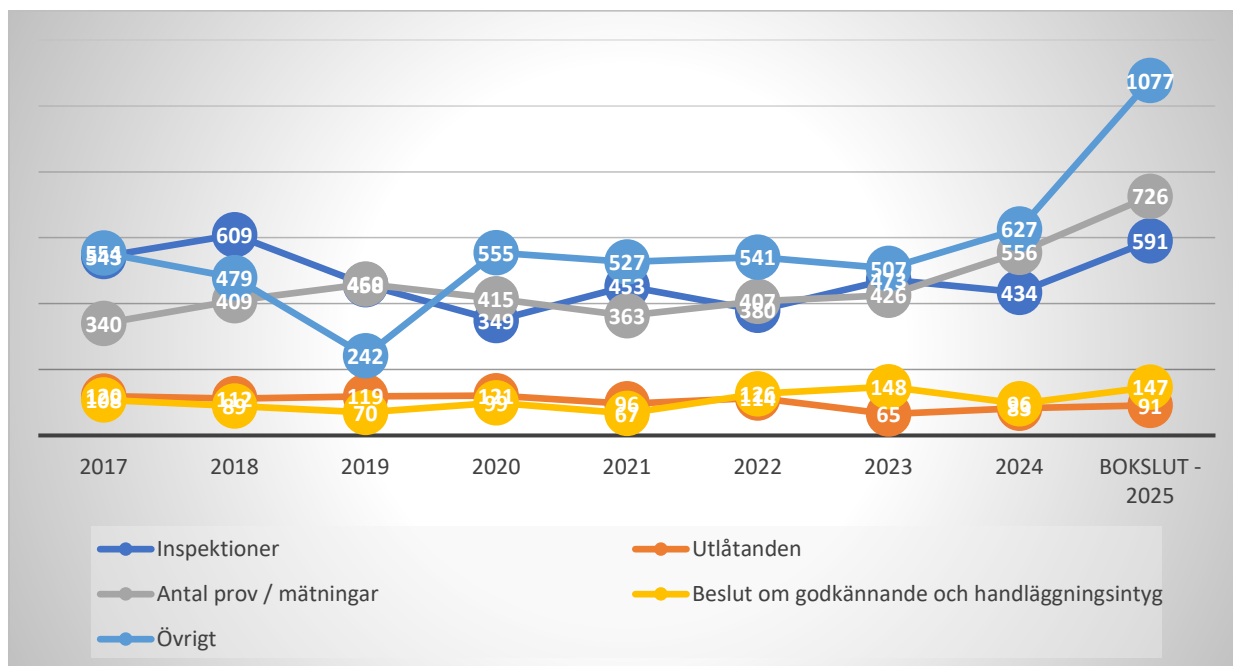
Det har även konstaterats att tillsynsenheterna fortsättningsvis är väldigt olika och samma/liknande situationer hanteras väldigt olika beroende på tillsynsenhet. Som ett exempel kan tas förekomst av cyanobakterier vid officiella badstränder sommartid. Här finns absolut möjlighet till förenhetligande förfaringsätt och modernisering av förhållningssättet till deras förekomst.

2. Tillsynsplanens förverkligande

2.1 Inledning

Tillsynsplanen inför programperioden 2025 – 2028 har uppgjorts för hela programperioden. På basen av tidigare års utvärderingar, så har vi dragit slutsatsen att vid årliga uppdateringar av tillsynsplanen gällande den planliga tillsynen, så adderas en inspektionsskuld från det föregående året till nästa års plan och då blir behovet större än vad man kan klara av. Planeringen av den regelbundna tillsynen gjordes inför perioden 2025 - 2028 så att hela tidsperiodens behov fördelades över de fyra åren, så att verksamheternas inspektionsfrekvens i så stor utsträckning som möjligt togs i beaktande, men med små justeringar. Detta gjordes för att vi efter fyra år ska ha ett system där inspektionerna kan utföras enligt deras frekvens och för att vi skall komma oss ur den onda spiralen vi befann oss i.

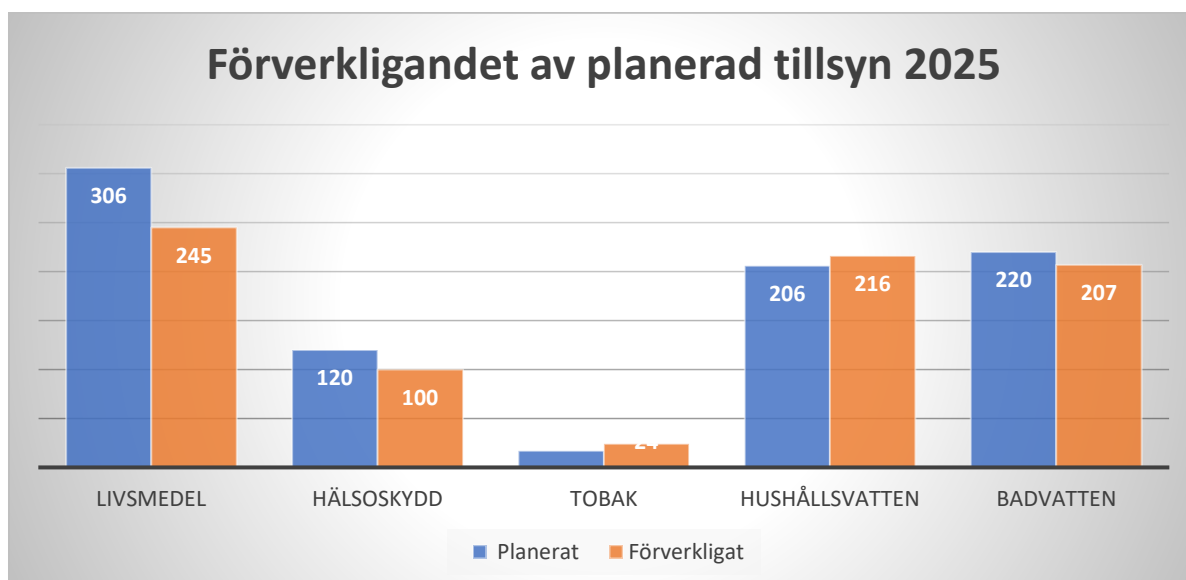
Under år 2025 bokfördes 2632 prestationer i VATI-programmet. I diagrammet nedan ses prestationstypernas utveckling under tidsperioden 2017 – 2025:

Det framgår tydligt i diagrammet att tyngdpunkten i hälsoinspektionens arbete består av inspektioner och provtagningar. Kategorin "övrigt" innehåller bl.a. olika kontakter. Kontakternas antal har säkert ökat något, men framför allt har registreringen av olika kontakter ökat.

2.2 Planerade och utförda inspektioner 2025

Enligt den riskbaserade tillsynsplanen borde 443 planerade inspektioner ha utförts. Under året utfördes 369 planerade inspektioner, vilket betyder att den utarbetade planen för planerad tillsyn förverkligades till 83,3 %. I bilaga 2 finns redovisat för den kommunvisa planenliga tillsynen och provtagningen. Enligt centralmyndigheterna är en acceptabel nivå för genomförandegraden 70 - 90 %. Vårt eget mål var att 70 % av de planerade inspektionerna skulle utföras. Utöver de 369 planerade inspektionerna utfördes 120 uppföljningsinspektioner, 6 övriga typer av inspektioner och 96 oplanerade inspektioner. I diagrammet nedan ses hur den planerade tillsynen och provtagningen förverkligades under år 2025.

Tillsynsplanens förverkligandegrad har höjts rejält. Detta beror på flera faktorer, dels att tillsynsplanen har gjorts upp över en fyra års period och den från tidigare existerande inspektionsskulden inte har tagits i beaktande vid uppgörandet av planen. Det finns en kontinuerlig uppföljning kvartalsvis, men det behövs en ännu aktivare reaktion på basen av delårsrapportresultat.

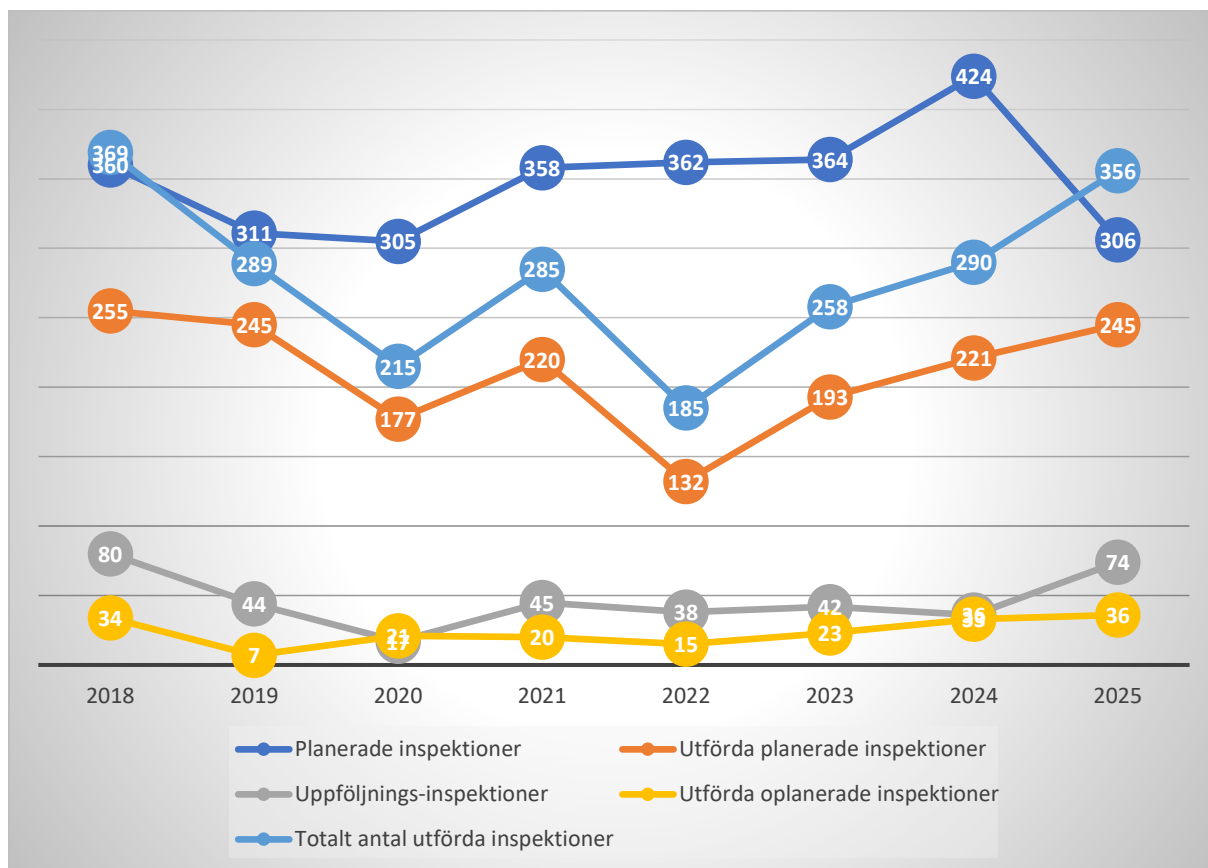
Hälsoinspektionens dagsverken har enligt insatt arbetstid i Vati förverkligats enligt följande:

Tillsynsområden	Planerade dagsverken 2025	Förverkligade dagsverken 2025
Livsmedelstillsyn		
planenlig tillsyn	200	133
uppföljningsinspektioner	50	30
inspektioner (övriga)	10	11
utredning matförgiftningsmisstanke, RASFF, klagomål	5	3
handläggning av anmälningar/beslut	15	18
provtagningar	5	1
fortbildningar (8 dagar / pers / år)	37	32
kontakter	20	25
Totalt	342	253
Hälsoskyddstillsyn		
planenlig tillsyn	84	62
provtagning	180	228
inspektioner (t.ex. boendehälsa, fartyg)	20	27
handläggning anmälningar / beslut	6	8
utlåtanden	40	42
fortbildning (8 dagar / pers / år)	28	30
kontakter	45	73
Totalt	403	470
Tobakstillsyn		
Tillsyn och handläggning av ansökan om minutförsäljning	8	17
Totalt	8	17
Körtid	55	65

Ur bokföringen fås uppgifter om antalet körda kilometer. Under år 2025 har hälsoinspektionen kört totalt 28 008 km. Av dessa kilometer har hälsoskyddsteamet kört 17 642 km. Om man räknar med en snitthastighet på 60 km / h, så har teamet tillbringat 294 h i bilen, vilket betyder 41 dagsverken. För livsmedelsteamet är motsvarande siffra 24 dagsverken.

2.3 Livsmedelstillsynen 2025

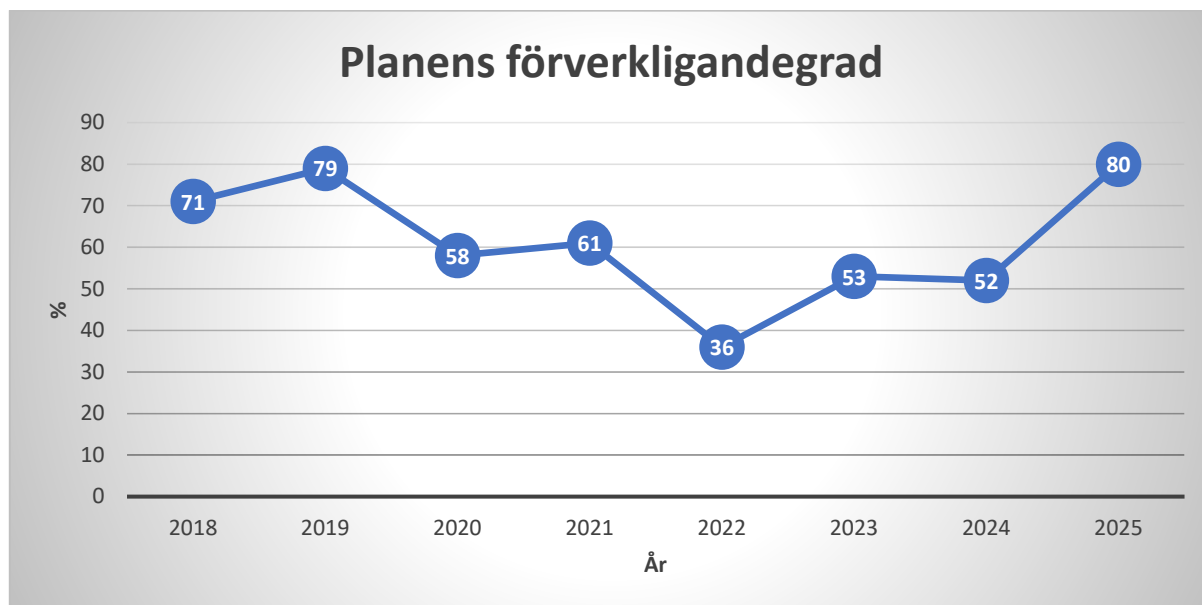
I tabellen nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner för livsmedelstillsynen åren 2018 - 2025.

Av de utförda inspektionerna, är 90 % en Oiva-inspektion. De oplanerade inspektionerna är t.ex. inspektioner till följd av klagomål, misstanke om brister eller utredningar av misstänkta matförgiftningar.

Det har inte tagits några planerade prov. De sju prov som har tagits är sådana som tagits på begäran av Livsmedelsverket, som en del i den nationella planen för provtagning av främmande ämnen.

Planens förverkligandegrad beräknas på antalet utförda planerade inspektioner när uppföljningsinspektionerna inte beaktas och blir för hela livsmedelstillsynen 80 %. Förverkligandegraden har ökat rejält, både för att planeringen var mer realistisk och att det på förhand var överenskommet vilka Oiva rader som ska inspekteras under år 2025, om verksamheten inspekteras oftare än vart tredje år. På detta sätt har innehållet i inspektionernas lättats upp vilket borde vara till fördel för både inspektörer och verksamhetsidkare. Det är utmanande för verksamhetsidkare att ta till sig stora mängder information, vilket är fallet om inspektionsinnehållet är omfattande. År 2025 granskades Oivaraderna: 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 5.6, 6.2, 6.5, 6.6, 6.9, 13.1, 15.1, 16.1, 16.9 och 18.1. I samband med den planenliga inspektionen gjordes samtidigt en projektinspektion för att utreda hur köttets ursprungsland meddelas på serveringsplatser och i detaljhandelsbutiker.

Förverkligandegraden har ökat. Vår egen målsättning för år 2025 var en förverkligandegrad på 70 % och den målsättningen har uppfyllts. Den budgeterade resursmängden inom livsmedelstillsynen var 4,6 årsverken. Det har förverkligats 3,99 årsverken, vilket är 0,61 årsverken mindre än budgeterat, men det är ändå mer än under de senaste två åren.

Livsmedelstillsynen har sammanlagt använt 294 dagsverken inklusive teoretisk körtid. Då man räknar med de faktiska tillgängliga årsverkerna så har ett årsverke åstadkommit 84 dagsverken vilket är mer än under år 2024. Det har åtgått mindre tid till den planerade tillsynen, men detta antas bero på att innehållet i inspektionerna har minskats. Enligt livsmedelsverket Oiva-anvisning ska varje rad som berör verksamheten inspekteras minst vart tredje år.

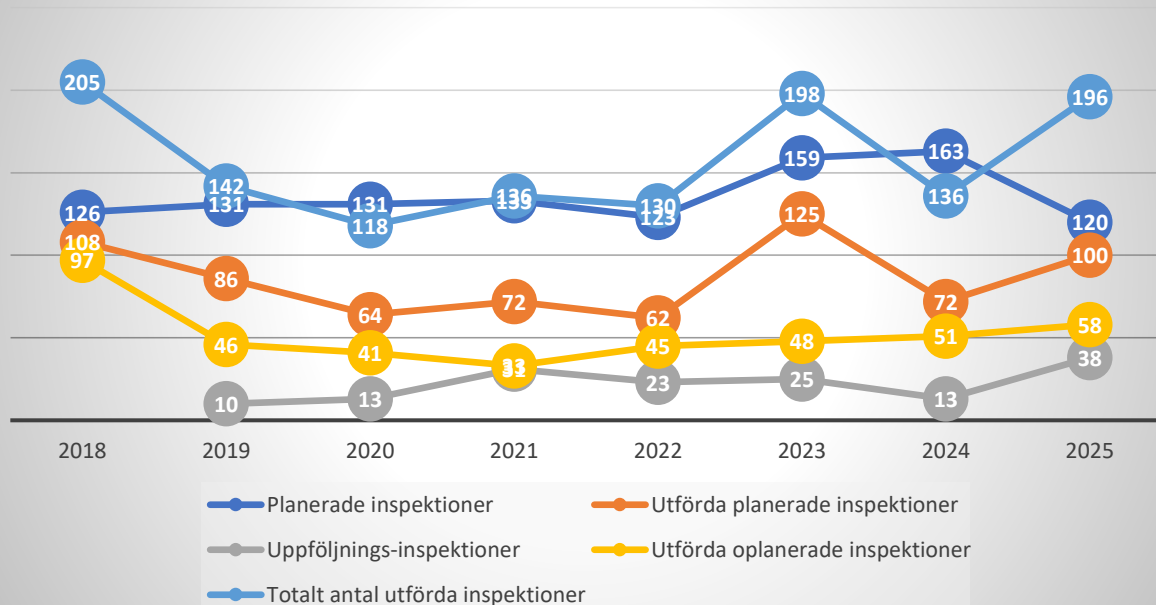
Det finns fortsättningsvis en inspektionsskuld från år 2025, 20 % av den planerade tillsynen blev ogjord. Efter första kvartalet 2025 stod det klart att något behöver nedprioriteras och inplanerade inspektioner till primärproduktionen inom fiskeribranschen bortprioriterades (ca 30 inspektioner). Dessa inspektioner behöver göras inom de kommande åren. Dessutom har merparten av de planerade tillsynen till kontaktmaterialverksamheterna inte blivit gjord (ca 10 st.). Livsmedelskontaktmaterialtillverkare är en mycket speciell kategori, som kräver en hel del specialkunskap. Det finns endast en hälsoinspektör som ordentligt har satt sig in i lagstiftningen gällande kontaktmaterialbranschen. På basen av tillsynsresultaten vore det skäl att skola in ytterligare en person i tillsynen av livsmedelskontaktmaterial. Övriga verksamhetstyper har granskats i det stora hela enligt planen.

2.4 Hälsoskyddstillsynen 2025

I tabellen nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner och provtagningar för tillsynen över hälsoskyddet för åren 2018 – 2025. Planerade inspektioner och provtagningar 2025 är de som inplanerats i den riskbaserade tillsynsplanen.

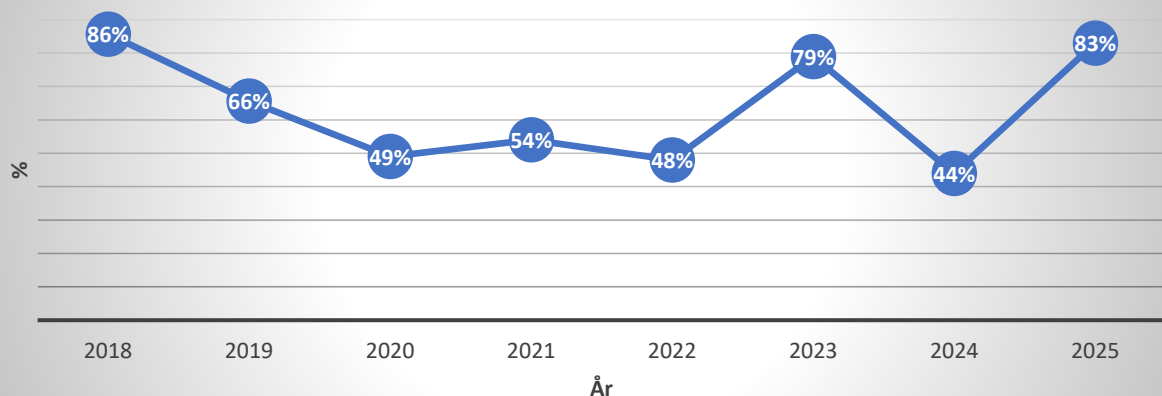

Sammanställning av inspektioner 2018 - 2025

Totalt genomfördes 196 inspektioner enligt hälsoskyddslagen, varav 100 (51 %) var planerade inspektioner och 38 uppföljningsinspektioner. Antalet oplanerade inspektioner var 58. Planens genomförandegrad beräknas på antalet utförda planerade inspektioner och blir 83 % för år 2025. Det är nu andra gången det visar sig att då en i teamet fokuserar på planerad tillsyn, förverkligas också tillsynsplanen i en högre grad än om arbetsvolymen fördelas jämnt mellan inspektörerna.

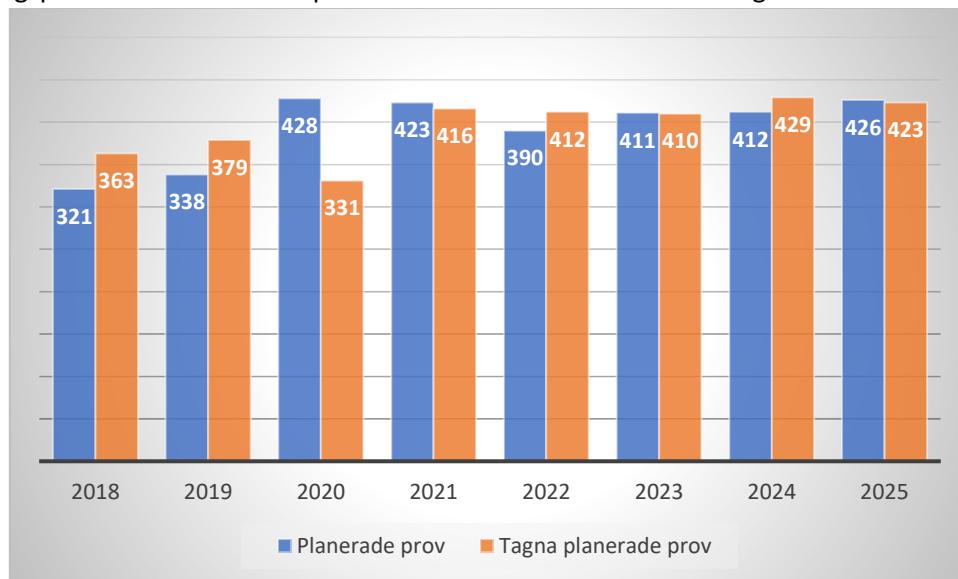
Planens förverkligandegrad

Det finns budgeterat för 3,5 årsverken i hälsoskyddsteamet och under året har det funnits 3,4 årsverken tillgängliga. I hälsoskyddsteamet har det skett många personalförändringar och det har åtgått mycket tid till inskolning av personal även under år 2025.

Provtagningsplanen förverkligades i princip till 100 %. Det fanns några felaktigheter i provtagningsplanen för år 2025. De prover som behövde tas har också tagits.

Förutom de planerade proverna togs 292 oplanerade prover, vilket är 40 % av alla tagna prov. Till icke planerade prov hör t.ex. förnyade prov och vissa prov som hör till vattenverkens egen driftskontroll. Till planerlig provtagning har det åtgått ca 141 dv och till oplanerad provtagning ca 84 dv.

Det har förekommit flera störningssituationer under året gällande hushållsvatten. Det utfärdades sex kokuppmaningar. Sammandrag gällande störningssituationerna har skickats via Vati-programmet till regionförvaltningsverket och Valvira.

Badvattenprover har tagits enligt plan. Vid badstränderna har man avrått från bad under olika perioder vid olika badstränder p.g.a. riklig förekomst av cyanobakterier.

Hälsoskyddstillsynen har sammanlagt använt 511 dagsverken inklusive teoretisk körtid. Då man räknar med de faktiska tillgängliga årsverkerna så har ett årsverke åstadkommit 150 dagsverken. Dokumenteringen av kontakter och åtgången arbetstid per prestation har blivit mycket bättre. Fokus har även satts på att följa upp brister som konstaterats vid tillsynen, vilket syns i att uppföljningsinspektionernas antal har ökat betydligt. Provtagningen har under året varit omfattande och tidskrävande p.g.a. de störningssituationer som förekommit.

Den planerade tillsynen har utförts så att man vidhållit de redan fungerande rullande systemen för skol- och daghemsinspektioner. Det har prioriterats att planerliga inspektioner till hushållsvattenbolagen har blivit gjorda och att uppdateringar av deras WSP planer görs. Övriga objekt för planerlig tillsyn har prioriterats så att en verksamhetstyp per gång inspekteras. Under året inspekterades verksamhetsplatser för barn och unga samt skönhetssalonger. Inkvarteringslokaler bortprioriterades.

Även om hälsoskyddsteamets resurser har varit mycket goda under året, kvarstår det faktum att provtagarbefattningen var obesatt under 6 månader och under den tiden tog hälsoinspektörerna alla

prov. Provtagningen är som helhet fortsättningsvis bekymmersam, eftersom hälsoinspektörernas arbete i för stor andel åtgår till uppgifter som inte ska skötas av dem. Inför år 2026 har det budgeterats med en 50 %:ig tilläggsresurs till teamet för en 3 – års period, för då kan en person anställas på 100 % för att sköta om provtagningen samt planerlig tillsyn för att få ordning på inspektionsskulden. Men faktum kvarstår att den provtagningservice vi bedriver, är en service som de senast 5 åren har varit en belastning för hälsoinspektörerna.

2.5 Tobakstillsynen 2025

Tillsynen har förverkligats enligt planen och inspektionsskulden från tidigare år, har kunnat åtgärdas.

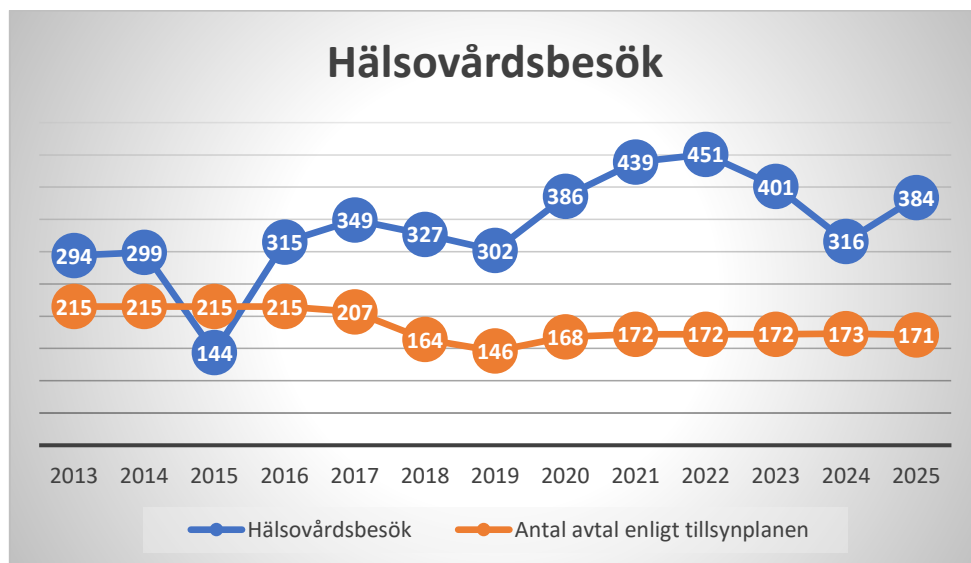
I tabellen nedan finns en sammanställning av utförda inspektioner för tillsynen över tobakslagen åren 2018 - 2025. Planerade inspektioner 2025 är de som inplanerats i den egna riskbaserade tillsynsplanen.

År	Planerade inspektioner	Utförda planerade inspektioner	Utförda uppföljningsinspektioner	Totalt antal utförda inspektioner	Planens förverkligande-grad
2018	26	31	0	31	119 %
2019	25	19	0	19	76 %
2020	27	15	1	16	56 %
2021	21	15	3	18	71 %
2022	24	26	15	41	108 %
2023	15	10	3	13	67 %
2024	26	7	0	7	27 %
2025	17	24	7	31	141 %

Det har åtgått en del tid till hanteringen av anmälningar som kom till följd av tobakslagens ändring och det faktum att rökfria nikotinprodukter kom att omfattas av tobakslagen. Detta arbete har gjorts av livsmedelsteamet.

2.6 Tillsyn över djurens hälsa och välfärd

För nöt och svin finns riksomfattande hälsovårdsprogram. Många producenter har avtal med den kommunala veterinären, men det är även möjligt att ingå avtal med en privat aktör. År 2024 såg vi en minskning i antalet hälsovårdsbesök vilket antagligen berodde på att bokföringen av besöken varierade. År 2025 ses en ökning i jämförelse med 2024.

I tabellen nedan framgår hur tillsynen av tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter för hållande av djur har förverkligats under åren 2021 – 2025.

Verksamhetstyp	2021	2022	2023	2024	2025
Häststall	7	3	7	8	9
Kennel	0	1	0	2	2
Djurbutik (stängt år 2022)	1	0	0	0	0
Djurhotell	0	0	2	1	0
Mottagning för upphittade djur	0	0	0	0	1
Besöksgårdar	1	0	1	1	2
Undervisningsanstalt	0	0	0	0	1
Produktionsdjurgård	0	0	0	0	11
Totalt	9	4	10	12	26

För vissa djursjukdomar som enligt lag ska bekämpas finns hälsokontrollprogram, där det fastställts vilka kontroller som ska utföras. Hit hör ex. salmonellaövervakningen för höns, broiler och kalkoner. Provtagning och tillsyn gällande djursjukdomar har genomförts enligt följande:

	2023	2024	2025
Maedi-Visna	1	1	1
PRRS-misstanke	1	0	0
AI-tillsyn	1	1	1
Salmonellatillsyn, fjäderfä	5	4	6
Salmonellatillsyn, nöt-svin	10	1	1
Provtagning gällande virussjukdomar i fiskodlingar	1	0	1
HPAI-Kallan	122	2	0

HPAI-Västkusten	18	1	0
Provtagning i samband med import av levande djur	2	0	0
Tillsyn över främmande ämnen i livsmedel	2	0	0
Totalt	163	10	10

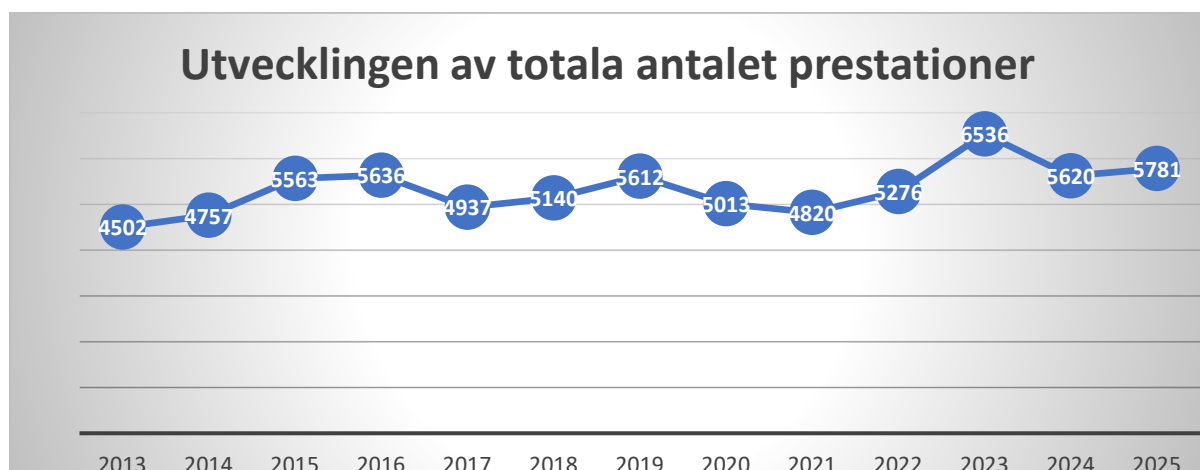
Till den kommunala djurskyddsmyndighetens uppgifter hör även att övervaka att djur sköts, behandlas och transporteras enligt djurskyddsbestämmelserna. Djurskyddsinspektioner utförs på basen av misstankar, när man upptäcker förfaranden som strider mot djurskyddsbestämmelserna, anmälningar som inkommer från allmänheten eller på begäran av Regionförvaltningsverket. Totalt inkom det 39 djurskyddsanmälningar. Det gjordes totalt 25 djurskyddsbeslut vilket är betydligt flera än år 2024.

Antalet tillsynsbesök är i princip på samma nivå som år 2024.

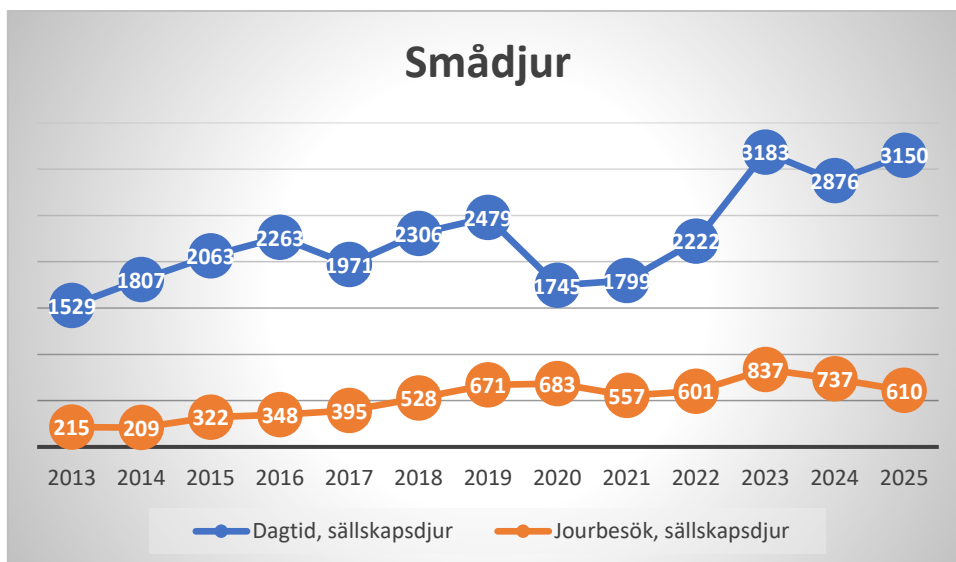

2.7 Veterinärtjänster som kommunerna anordnar år 2025

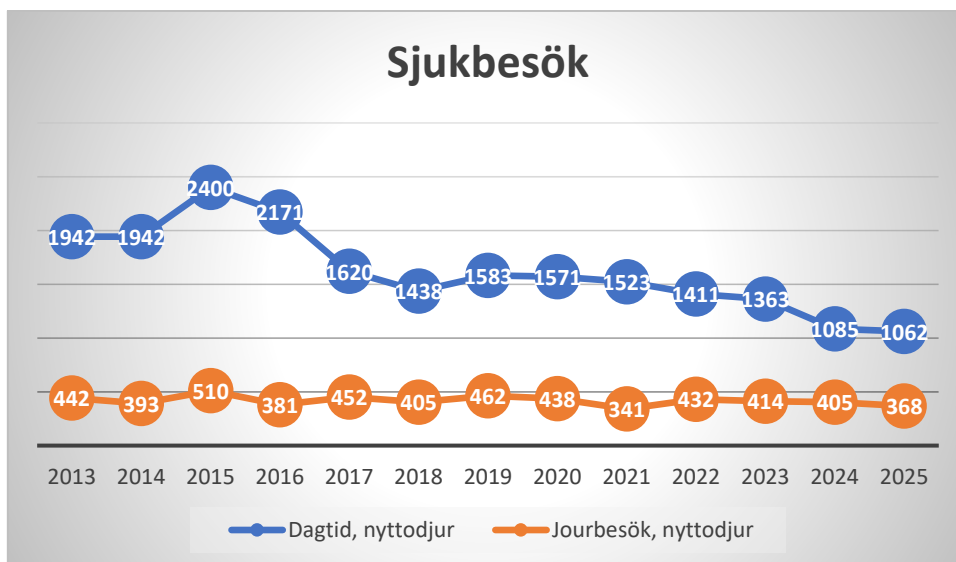
Det totala antalet prestationer inom veterinärvården har ökat något år 2025 i jämförelse med året innan.

Smådjursbesöken dagtid har ökat och är det näst högsta någonsin. Jourbesöken har minskat ytterligare och ligger nu på en mer normal nivå, eftersom Mellersta Österbottens Miljöhälsovård år 2025 hade bättre med resurser dagtid.

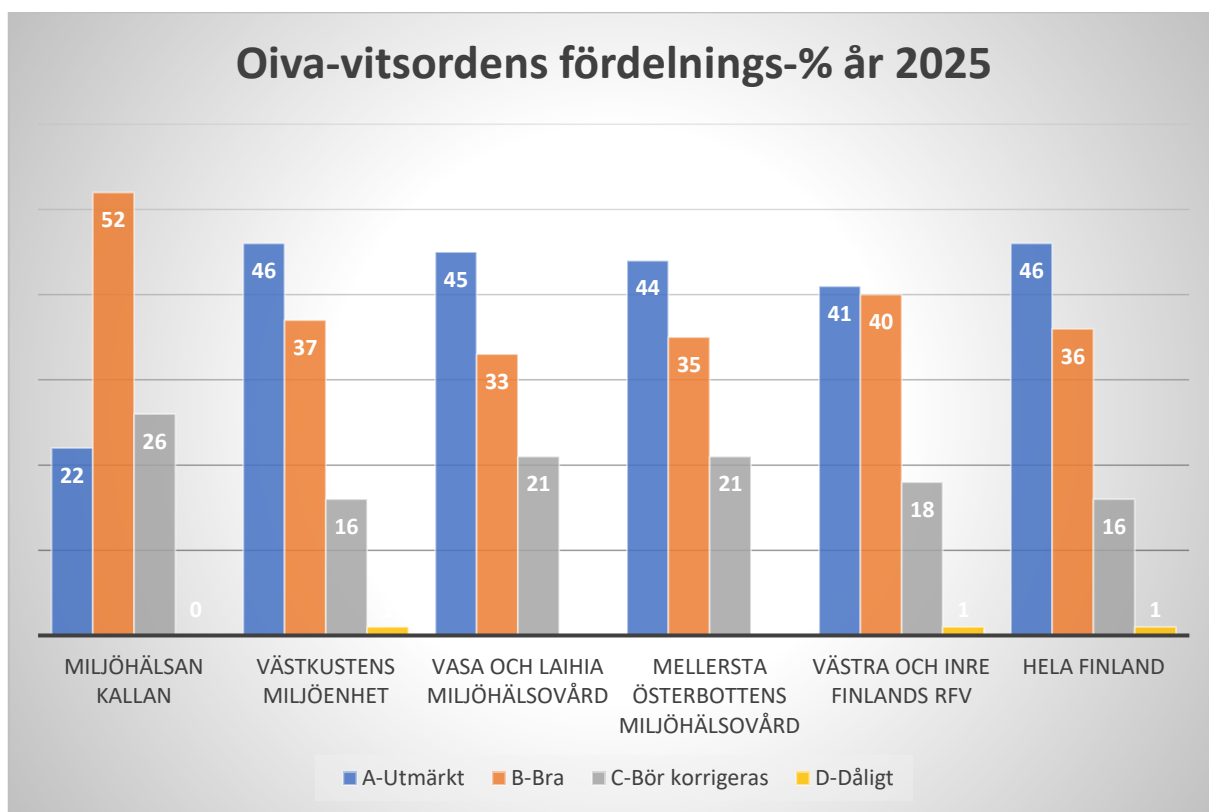
Antalet dagtida sjukbesök är ungefär på samma nivå som föregående år. Jourbesöken har minskat.

3. Verksamhetens och verksamheternas lagenlighet

3.1 Konstaterade brister och deras förekomst

Livsmedelsverkets mål för Oiva-inspektionerna är att minst 85 % av bedömningarna ska vara A eller B. Inom vårt område gav 74 % av bedömningarna ett A eller ett B under år 2025. Nedan ses en procentuell fördelning av Oiva-vitsorden under år 2025 samt en jämförelse med andra tillsynsenheter:

De allra flesta åtgärddar sina brister och vid uppföljningsinspektionen kan ett A/B-vitsord ges. Administrativa tvångsåtgärder vidtogs via två tjänstemannabeslut och två nämndbeslut. Det finns orsak till att se över vad som skiljer oss åt i jämförelse med andra tillsynsenheter, då andelen A-vitsord är betydligt lägre.

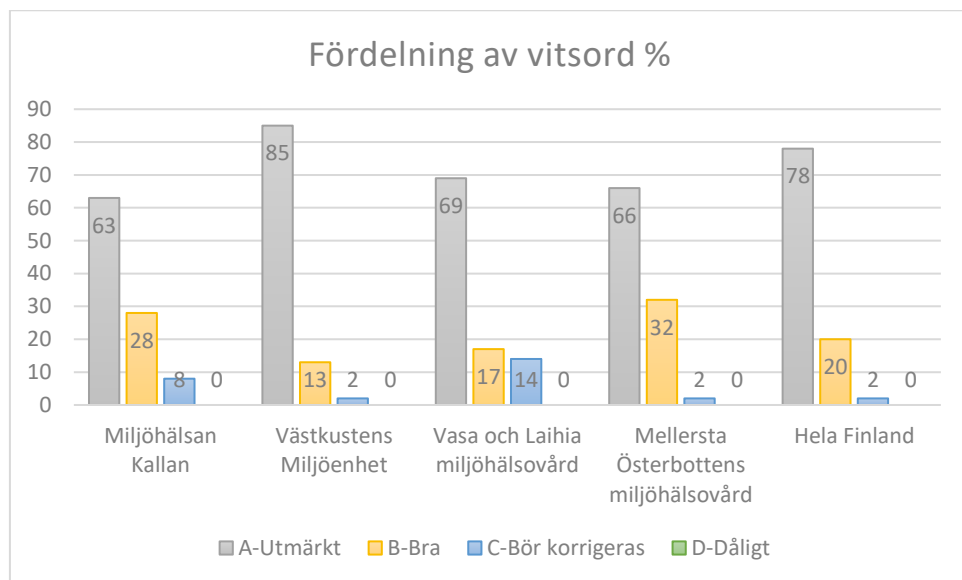
Inom livsmedeltillsynen fördelar sig OIVA-vitsorden per verksamhetstyp enligt tabellen nedan:

Verksamhetstyp	Procentuell fördelning av Oiva vitsord			
	A	B	C	D
Tillverkning av livsmedel	12,5	75	12,5	0
Försäljning av livsmedel	25,7	48,6	25,7	0
Servering av livsmedel	18,1	53,8	27,5	0,6
Fiskbranschen	7,7	69,2	23,1	0
Köttbranschen	50	37,5	12,5	0
Import och export	27,3	45,5	27,3	0
Spannmåls- och grönsaksbranschen	34,8	43,8	21,7	0

I en del kategorier är antalet inspekterade verksamheter få och verksamhetstyper med mindre än 10 inspektioner finns inte med i tabellen ovan. Ett C-vitsord har under år 2025 främst getts p.g.a. brister i hanteringen av temperaturer. Det har skickats ut två informationsblad till verksamhetsidkare om temperaturkrav.

I tabellen nedan syns den procentuella fördelningen mellan vitsorden inom hälsoskyddstillsynen för år 2025 samt en jämförelse med andra tillsynsenheter.

Det finns en liten skillnad i antalet C-vitsord i jämförelse med hela landet. Sak helheter som föranlett ett C-vitsord är renhållning (kan bl.a. vara städförråden och deras utrustning, städningens kvalitet, rengöring av leksaker, idrottsredskap osv., textilvård), bruksvattentemperaturerna och WC-utrymmena.

3.2 Analys av bristerna

Inom livsmedelstillsynen har följande identifierats som problem:

- Verksamhetsidkarnas kunskap och kompetens.
- Bristfällig inskolning av personal (introduktion i egenkontrollrutiner glöms bort).
- Dokumentation glöms bort. Dokumentationen görs inte för verksamhetsidkarens behov utan för att kunna uppvisa den för tillsynsmyndigheten.

Inom hälsoskyddet har följande identifierats:

- Rutiner glöms bort, saknas eller förändras.
- Brister i inskolning av personal.
- Viss brist på kunskap.

4. Auditeringar och övrig erhållen respons

Inför år 2025 hade det inplanerats tre interna auditeringar och att enheten deltar i båda interkalibreringarna som LaatuNet ordnar.

Auditeringens tema	Auditerat område	Vem auditerade	Centrala iakttagelser
Faktureringsprocessen	Processen med fakturering av våra avgiftsbelagda prestationer. Processen granskas från faktureringen bakåt till produktion av fakturaunderlaget.	Kvalitetsutvecklaren	Inga avvikelser kunde identifieras, men 6 utvecklingsmål kunde identifieras.
Utlåtanden till byggnadstillsynen gällande livsmedelslokaler	Kartlägga innehållet i utlåtanden som skrivs och vad som är relevant för beviljande av bygglovs eller åtgärdstillstånd	Kvalitetsutvecklaren	Auditeringsresultaten blir klara i början av år 2026
Allmänna kontakter i Vati	Processen med vad som läggs in på de Allmänna objekten i Vati.	Kvalitetsutvecklaren	Vi behöver utveckla processen med hur vi handlägger och dokumenterar ärenden.

Auditeringen som gällde processen med vad som läggs in på de Allmänna objekten i Vati visade på ett behov av att förändra hur vi dokumenterar ärenden.

Resultatet av den utvärdering av tillsynens genomförande som regionförvaltningsverket gjorde erhöles under år 2025, visar på brister som vi även innan utvärderingen, själva var medvetna om. Även om utvärderingen gjordes av hälsoskyddstillsynen, så hade antagligen resultatet för livsmedelstillsynen varit liknande. Den planerade tillsynen har inte kunnat genomföras enligt den tillsynsfrekvens som blivit definierad för en specifik verksamhet. Regionförvaltningsverket begärde en förklaring gällande tillsynen för 33 % av vårt tillsynsområdes anmälningsspliktiga objekt inom hälsoskyddet, motsvarande siffra nationellt var 17 %. I 66 % av fallen är tillsynen ogjord p.g.a. resursbrist, motsvarande siffra nationellt är ca 30 %. Regionförvaltningsverket bad tillsynsenheten att göra Miljöhälsövnämden medveten om att då man godkänner tillsynsplanen tar även nämnden ansvar för förverkligandet. Regionförvaltningsverkets rapport behandlades i Miljöhälsövnämden 9.9.2025 § 23 och beslöt att myndighetsprovtagningen ska ordnas som en del av den egna serviceproduktionen och tillägsresurser på 50 % för en tre års period ges för att arbeta med inspektionsskulden.

Respons har enligt tidigare praxis dokumenterats på en skild blankett. Det har även aktivt begärts in respons kvartalsvis av de verksamheter som fått en planerig inspektion. Responsen har diskuterats i samband med hållna månadspalavrar och / eller i samband med teampalavarna.

5. Förebyggande och korrigerande åtgärder

5.1 Säkerställande av verksamhetsidkarnas kännedom om lagstiftning och anvisningar

I samband med inspektioner ges alltid råd muntligt och skriftligt via inspektionsrapporterna. Livsmedelstillsynen har skickat ut flera informationsbrev till verksamhetsidkare och hälsoskyddet har varit inbjudna till ett par möten med daghemsföreståndarna och med regionens bildningsdirektörer för att informera om hälsoskyddstillsynen. Det har publicerats korta informationstexter om aktuella teman på Miljöhälsan Kallan Ympäristöterveys sociala medier kanaler.

5.2 Givna påföljder för verksamhetsidkarna och säkerställandet av åtgärdandet av bristerna

Inom livsmedelstillsynen följs alla verksamheter som fått ett C-vitsord följs upp vid en uppföljningsinspektion. Uppföljningsinspektionen ska ske inom två veckor efter att tidsfristen har gått ut. Under år 2025 gav 76 inspektioner ett C/D vitsord, vilket är 26 % av alla givna vitsord. Det har gjorts 71 uppföljningsinspektioner under året. En del uppföljningsinspektioner kan vara uppföljningar från år 2024, eftersom tidsfrister ibland går över på följande år. Av de uppföljningar som gjordes kunde 50 % höja sitt vitsord till ett A/B-vitsord.

Hälsoskyddet gjorde under året 38 uppföljningsinspektioner. De flesta åtgärdar sina brister inom utsatt tid.

5.3 Korrigering åtgärder relaterade till tillsynssystemet

Tillsynsenheten hade redan inför år 2025 vidtagit flera åtgärder för att kunna höja på förverkligandegraden av tillsynen och förbättra tillsynsmyndighetens verksamhet. Efter ett år, ser vi att vi är på väg åt rätt håll och vi fortsätter jobba enligt den modellen och vidareutvecklar vårt arbetssätt bl.a. med följande åtgärder:

1. Inom livsmedelstillsynen minskas innehållet per inspektion vid sådana verksamheter som inspekteras minst vartannat år.
2. Vidareutveckla arbetet med att använda delårsrapporternas resultat till nytta. T.ex. informera verksamhetsidkare, prioritera och omprioriteringar vid behov, se på respektive inspektörs arbetsbelastning och flytta inspektioner mellan inspektörer. Det är teamet som tillsammans ska uppnå tillsynens målsättningar, inte individen.
3. Utforskar på vilka sätt vi kan ta hjälp av AI i vårt arbete.

6. Förändringar i tillsynen under de kommande åren

Många av de ändringsbehov som finns, har redan beaktats i tillsynsplanen för år 2025 – 2028. Tillsynsplanen har uppgjorts så att det nu finns en tydlig koppling mellan den nationella planen, verksamhetsplanen som är en del av kommunens budgetbok, strategin och vår egen tillsynsplan. Det finns målsättningar och åtgärder kopplade till målsättningar gällande förbättrade informationsrutiner, enhetlig tillsyn, utvecklingsarbete, personalens välmående och de nationella övergripande målsättningarna. Alla målsättningar kommer att följas upp via kvartalsrapporterna och det förbättrar möjligheterna att under året kunna reagera och agera på basen av resultat.

Bilaga 1: Sammanställning av mål, åtgärder och resultat år 2025

Bilaga 2: Redovisning för planenlig tillsyn och provtagning per kommun år 2025

Mål och resultat 2025

Verksamhets- område	Mål	Åtgärd	Resultat	Status
Välfärd och livsmiljö				
Hälsoinspektion	Inspektioner av skolor och läroanstalter utförs enligt den riskbaserade tillsynsplanen (HYTE-mål)	Inspektionerna förverkligas till 90 % i alla kommuner inom samarbetsområdet	Pedersöre 4 / 4 Jakobstad 10 / 6 Nykarleby 2 / 3 Larsmo 0 / 0	■ Färdig
Vår service				
Veterinärvård	Det ska beslutas om omfattningen på organisationsansvaret för veterinärvårdstjänster och om tjänster erbjuds i ett konkurrensläge.	Utredning av tjänster som erbjuds på marknaden och beslut om vilka tjänster som ska erbjudas	Beslut i Miljöhälsovårdsnämnden 9.9.2025 §25	■ Färdig
		Anskaffning av utrustning som behövs för att kunna ge en god basvård	Utrustning anskaffades till stor del, men allt hann inte införskaffas på år 2025.	■ Färdig
Miljöhälsan Kallan	Fortsätta att utveckla och upprätthålla samarbetet med grann tillsynsenheterna	Regelbundna palavrar 1-3 gånger per år med andra tillsynsenheter.	Två samarbetspalavrar har hållits för livsmedelsteamets del tillsammans med övriga Österbottens livsmedelsinspektörer.	■ Färdig
Hälsoinspektion	Aktivt främja arbetssätt för att förenhetliga tolkningen av lagar och anvisningar mellan inspektörer.	Utföra regelbundna parinspektioner och jämföra bedömningarna sinsemellan.	Har gjorts i samband med introduktion av ny personal. Systemet kunde ännu utvecklas.	■ Färdig
Miljöhälsan Kallan	Utveckling av verksamheten genom att respons insamlas, dokumenteras och analyseras.	Mottagen respons dokumenteras.	Dokumenteras på skild blankett och går igenom på månadspalavern	■ Färdig
		Vidareutveckla aktiv insamling av respons.	Responsenkäter har skickats ut kvartalsvis.	■ Färdig

	Verksamheten utvecklas via auditeringar.	Delta i LaatuNets interkalibreringar.	Det har ordnats två interkalibreringar och vi har deltagit i båda.	■ Färdig
		Utföra minst två interna auditeringar per år.	Tre interna auditeringar är gjordes.	■ Färdig
	Aktiv insamling och analys av avvikelser.	Dokumentering av avvikelser, genomgång och analys av avvikelser på palavrar. Vid behov ändrar man förfaringssätt.	Dokumenteras på skild blankett och gås igenom på månadspalavern/lilla kvalitetsgruppen.	■ Färdig
	Effektiv handläggning av ärenden. Handläggningstiderna enligt följande: Oivarrapporter 10 arbetsdagar, övriga inspektionsrapporter 10 arbetsdagar, anmälan om verksamhet 14 arbetsdagar, beslut 60 arbetsdagar. Djurskyddsanmälan inom 1 månad.	De tidsfrister som bestämts för handläggning av ärenden följs upp kvartalsvis och de håller sig till 95 % inom tidsfristerna.	Oivarrapporter 11,37 dagar Inspektionsrapporter 11,69 dagar Handläggning av anmälan 5,55 dagar Beslut 39,5 dagar Djurskyddsanmälan har nästan till 100 % hanterats inom 1 månad	■ Färdig
	Samtliga medarbetare gör sitt yttersta för att i det egna arbetet göra ekonomiska val utan att det äventyrar syftet med arbetsuppgifterna.	Budgetutfallet följs med vid varje delårsrapport.	Verksamheten har hållit sig inom budget. Men på veterinärvården är nettokostnaden över budget.	■ Färdig
Hälsoinspektion	Taxan uppgörs med en strävan mot att kostnaderna för avgiftsbelagda prestationer ska motsvara kostnaderna för att producera tjänsten	Aktiv uppföljning av intäkterna i förhållande till prestation samt hur mycket intäkterna täcker av kostnaderna	Täckningsgraden av hälsoinspektionens kostnader då 80 % av administrationen räknas med är 35 %.	■ Färdig
	Genom att analysera och bättre använda lagrad data till att planera den riskbaserade tillsynen och identifiera problemområden, så kan	Utföra egna tillsynsprojekt och delta i de nationella projekt som ordnas.	Ett tillsynsprojekt om köttets ursprungsland har påbörjats inom livsmedelstillsynen. Projektet fortsätter år 2026.	■ Färdig

	man bättre inrikta tillsynen där den mest behövs (kunskapsstyrd tillsyn)	Riktade informationspaket till verksamhetsidkare.	Livsmedelstillsynen har skickat ut 6 olika informationsblad.	☒ Färdig
		Aktivt börja tillämpa och använda sig av 67 § om påföljdsavgift enligt livsmedelslagen (297/2021).	En påföljdsavgift har behandlats i Miljöhälsovårdsnämnden.	☒ Färdig
		Tillsynsplanen förverkligas till 70 %.	Tillsynsplanens förverkligandegrad är 83 % och målsättningen har uppnåtts.	☒ Färdig
		Kvartalsvis uppföljning av antalet inspektioner av skolor och läroanstalter (hytemål).	Pedersöre 4 / 4 Jakobstad 10 / 6 Nykarleby 2 / 3 Larsmo 0 / 0	☒ Färdig
Miljöhälsan Kallan	Förbättra och utveckla beredskapen för olika typer av störningssituationer	Utarbeta den avdelningsspecifika beredskapsplanen.	Den avdelningsvisa beredskapsplanen hann inte bli klar under året.	☒ Färdig
Personal och medarbetare				
Miljöhälsan Kallan	Välmåendet bygger på ett ömsesidigt arbete mot välmående där både arbetsgivare och arbetstagare bidrar.	Må bra samtal hålls med alla i personalen.	14 må bra samtal har hållits	☒ Färdig
	Under perioden 2025 - 2028 uppgörs nya förenhetligade mallar för introduktion av ny personal samt rutiner inrättas för hur mallarna utvärderas och uppdateras.	Vid utgången av år 2028 finns för Miljöhälsans Kallans del följande introduktionsmallar: Allmän, livsmedelstillsyn, hälsoskyddstillsyn, provtagare, praktiserande veterinär, tillsynsveterinär och klinikbiträde.	Hann inte med detta. Blev tillsatt en arbetsgrupp på kommunen för att se över den allmänna introduktionen.	☐ Opåbörjad
	Utveckling av personalens kompetens. Förutom kunskap inom substansen är goda interaktionsfärdigheter	Antalet utbildningsdagar per anställd följs med. Via de årliga medarbetarsamtalen	Antalet skolningsdagar per person har följts upp.	☒ Färdig

	ett centralt kompetensområde.	följs medarbetarnas upplevelse av om den egna kompetensen har höjts.		
Delta och påverka				
Miljöhälsan Kallan	Skapa synlighet för Miljöhälsan Kallans verksamhet bland ungdomar.	Inboka besök till nejdens samtliga högstadieskolor för att berätta åt t.ex. 9:orna om Miljöhälsan Kallans verksamhet	Hann inte med detta.	☐ Opåbörjad
	Delta i lokala evenemang, som är relevanta ur verksamhetens perspektiv.	Aktivt följa med händelser och evenemang i nejden, för att kunna välja ut lämpliga evenemang, tillställningar där man kan vara med och skapa synlighet	På inbjudan besökt Jakobstads gymnasium och Optima Lannäslund. Informerat om hälsoskyddet för regionens bildningsdirektörer och dagvårdschefer. Informerat om hälsoskyddet åt förmän inom småbarnspedagogiken i Pedersöre och Jakobstad	☒ Färdig
	Aktiv användning av sociala medier som informationskanal.	Uppgöra ett årtligt publikationsschema med 1 planerad publikation per vecka. Antalet inlägg samt utvecklingen av följarnas antal följs upp.	Publiceringsschema är uppgjort. Har inte riktigt följts. Antal följare: Instagram: följarrantal nu 534, ökning på 353 följare under 2025 (+66 %) Facebook: följarrantal nu 593, ökning på 350 följare under 2025 (+ 41 %) Antal inlägg 2025 (både Facebook och Instagram): 75 st	☒ Färdig

Bilaga 2
Förverkligandet av den planerliga tillsynen och provtagningen per kommun

Pedersöre	Antal planerade inspektioner	Delår 1 1.1-31.3	Delår 2 1.1-30.6	Delår 3 1.1-30.9	Bokslut 1.1 - 31.12	Förverkligandegrad (%)	jfr Bokslut- 2024
Livsmedel	77	21	40	55	69	89,6	60,8 %
Hälsoskydd	28	9	14	20	23	82,1	54,1 %
Tobak	4	1	2	3	4	100,0	40 %
Hushållsvatten	42	6	24	37	55	131,0	
Badvatten	31	2	11	29	29	93,5	

Jakobstad	Antal planerade inspektioner	Delår 1 1.1-31.3	Delår 2 1.1-30.6	Delår 3 1.1-30.9	Bokslut 1.1 - 31.12	Förverkligandegrad (%)	jfr Bokslut- 2024
Livsmedel	126	31	61	79	111	88,1	42,0 %
Hälsoskydd	35	6	14	20	30	85,7	50,0 %
Tobak	9	0	2	4	14	155,6	7,7 %
Hushållsvatten	58	10	29	44	55	94,8	
Badvatten	130	34	66	95	122	93,8	

Nykarleby	Antal planerade inspektioner	Delår 1 1.1-31.3	Delår 2 1.1-30.6	Delår 3 1.1-30.9	Bokslut 1.1 - 31.12	Förverkligandegrad (%)	jfr Bokslut- 2024
Livsmedel	74	8	17	30	49	66,2	55,7 %
Hälsoskydd	32	6	15	19	28	87,5	35,4 %
Tobak	3	0	0	1	5	166,7	40,0 %
Hushållsvatten	88	9	40	69	88	100,0	
Badvatten	28	3	11	26	27	96,4	

Larsmo	Antal planerade inspektioner	Delår 1 1.1-31.3	Delår 2 1.1-30.6	Delår 3 1.1-30.9	Bokslut 1.1 - 31.12	Förverkligandegrad (%)	jfr Bokslut- 2024
Livsmedel	35	2	11	12	16	45,7	68,8 %
Hälsoskydd	25	5	7	17	19	76,0	25,0 %
Tobak	1	1	1	1	1	100,0	67 %
Hushållsvatten	18	3	5	16	18	100,0	
Badvatten	31	2	12	29	29	93,5	